
POGLED NA KNJIGU NAŠI PRIJEVODI KUR'ANA I STIL KUR'ANSKOG IZRAZA AUTORA JUSUFA RAMIĆA

Jusuf Ramić, *Naši prijevodi Kur'ana i stil kur'anskog izraza*, Conectum, Sarajevo, 2010, str. 316.

Knjiga *Naši prijevodi Kur'ana i stil kur'anskog izraza* dr. Jusufa Ramića, uvaženog nastavnika na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, koji je desetljećima podučavao, i još uvijek to čini, generacije studenata na istom fakultetu, izuzetan je doprinos našoj teološkoj literaturi. Emeritus profesor Ramić vrstan je poznavalac klasične tefsirske literature, odnosno knjiškog blaga koje se bavi tumačenjem osnovnog i nepresušnog izvora islama – Kur'ana. Njegova knjiga podijeljena je na dva dijela. Prvi dio sastoji se od triju poglavlja, dok drugi dio sadrži pet poglavlja. U prvom poglavlju dr. Jusuf Ramić analizira prijevod Kur'ana na srpski jezik Miće Ljubibratića, vršeći komparaciju potonjeg uratka s

prijevodom ruskog orijentalista Kazimirskog. Zatim nastavlja govor o prijevodu Kur'ana znamenitog hercegovačkog učenjaka Ali Rize Karabega, uspoređujući ga s potonjim prijevodom na srpski jezik i ukazujući na teološke nedostatke prilikom finalizacije njegova prijevoda na bosanski jezik. Sa sljedećim poglavljem autor diskutira o aliteraciji, personifikaciji, prijedlozima i veznicima u Kur'anu, navodeći primjere prijevoda ajeta naših prevodilaca i kritizirajući ih zbog njihovih greški. U trećem poglavlju Jusuf Ramić iznosi osnovne podatke o životu i djelu Miće Ljubibratića, Ali Rize Karabega, hafiza Omera Mušića i Alije Nametka. U datom poglavlju ukratko su naznačene osnovne crtice iz života potonjih

autora, koje su potrebne radi razumijevanja procesa prevođenja, te je naznačen njihov doprinos u prevođenju Svetog teksta. U narednom poglavlju autor navodi listu prijevoda Kur'ana na svjetske jezike s tabelama, u kojima su naznačeni imena prevodilaca i broj prijevoda u strane jezike. U drugom dijelu ove knjige profesor Ramić uspoređuje prijevode urađene izravno s arapskog jezika. U prvom poglavlju datog dijela knjige autor navodi polisemične i sinonimne riječi u kur'anskom tekstu, kao npr. *mered*, *fitnat*, *duha*, *libas*, *salat* itd. Arapski jezik, jezik Božije objave, sadrži mnoštvo sinonimnih i polisemičnih riječi, na šta je Ramić svakako ukazao, navodeći kur'anske ajete u kojima se date riječi nalaze i njihovu višeznačnost. U istom poglavlju navodi i antonimne riječi u Kur'anu s ajetima u kojima se one nalaze, najčešće su to glagoli kao npr. *zanne*, *eserre*, *džeza* itd. Referentna djela iz spomenutih semantičkih disciplina navedena su na kraju poglavlja zasebno za svaku disciplinu. Autor zatim obrađuje sintaksičko-stilistički sloj kur'anskog izraza i sadržaja koji, prije svega, podrazumijeva način formiranja rečenice i njene dijelove. Obradene su imenska i glagolska rečenica, zamjena subjekta i predikata, pogodbeni

i umetnuta rečenica s primjerima prijevoda i analize ajeta prevodilaca Besima Korkuta, Mustafe Mlive, Enesa Karića i Esada Durakovića. Sljedeće poglavlje nosi naziv *Semantostilistički sloj kur'anskog izraza*. Ramić u ovom poglavlju obrađuje poređenje (*tešbih*), metaforu (*al-isti'ara*), alegoriju, metonimiju (*al-megaz al-mursel*), u prijevodima Kur'ana na naš jezik. O svakoj disciplini navodi mišljenja klasičnih tefsirskih autora i referentna djela koja ih spominju i obrađuju. Kontekstualno značenje kur'anske leksike razrađeno je u pretposljednem poglavlju knjige. Autor na početku poglavlja navodi primjere prijevoda ajeta i opaske u vezi s time koliko su naši prevodioci vodili računa o kontekstualnim značenjima riječi. Historijski kontekst također je spomenut u nekoliko primjera. Upotreba glagolskih vremena, prema autoru, jedno je od mjesta spoticanja u prevođenju Kur'ana, pa je i tome odredio mjesto u potonjem poglavlju s primjerima naših savremenih prevodilaca. Termini kao što su npr.: *tejemum*, *abdest*, *zekat*, *sadaka*, itd, različito su prevedeni kod naših prevodilaca, o čemu autor navodi primjere. Na kraju ovog poglavlja Ramić navodi i rukopise Mushafa štampane uz prijevode. Korkut se opredijelio za rukopis Huseina Bošnjaka. Mlivo

je skenirao rukopis Muhammeda Šakarzadea, dok ostali prevodioci ne nude nikakve podatke o rukopisima Mushafa koji su štampani uz njihove prijevode. Posljednje poglavlje drugog dijela knjige naslovljeno je *Arapska predislamska poezija i leksika Kur'ana*. Ramić promišlja o paganskoj povijesti, te o božanstvima iz vremena politeizma. Osim paganstva obrađuje kršćanstvo i judaizam, gdje kratko prikazuje njihovu povijest na Arabijskom poluotoku do pojave islama, kao i u prvim godinama islama. Također, naglašava ulogu arapske predislamske poezije i njen značaj za arapski jezik i tumačenje Kur'ana. Iskreno se nadamo da će knjiga *Naši prijevodi Kur'ana i stil kur'anskog izraza* postati nezaobilazno štivo svim budućim prevodiocima svetoga kur'anskog teksta. Prevođenje svetih tekstova,

a samim time i Kur'ana, složen je i težak posao. Doprinos pojedinca doista je velik, međutim, tim stručnjaka sastavljen od najboljih poznavalaca lingvistike, književnosti i teologije doveo bi do potpunijeg i sveobuhvatnijeg prijevoda na strane jezike. Autor bi, zasigurno, kao vrstan poznavalac arapskog jezika i književnosti, i sam dao ogroman doprinos spomenutom timu učnjaka, što bi dovelo do potpunijeg i bogatijeg prijevoda Kur'ana na bosanski jezik. Pohvalno je da autor nerijetko u svom djelu navodi kur'anske ajete na arapskom, uz ponuđeni prijevod na jedan od južnoslavenskih jezika. No, knjiga bi dobila još jedan osobit ugođaj da je urađena i DMG-transkripcija arapskih pojmova i ajeta koji su ispisani latiničnim pismom zarad potreba teksta ■

Hfz. Semin Grabus
Mr. sc. Orhan Jašić